

Z A K O N

O IZVRŠENJU KAZNE ZATVORA ZA KRIVIČNA DELA ORGANIZOVANOG KRIMINALA

I. OSNOVNA ODREDBA

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se postupak izvršenja kazne zatvora za krivična dela koja se, u smislu Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, smatraju krivičnim delima organizovanog kriminala, organizacija i nadležnost državnih organa u postupku izvršenja kazne, položaj osuđenih i nadzor nad izvršenjem kazne zatvora.

Pod uslovima predviđenim ovim zakonom, odredbe ovog zakona se primenjuju i na izvršenje kazne zatvora za:

- 1) krivično delo terorizma iz člana 312. Krivičnog zakonika i krivično delo međunarodnog terorizma iz člana 391. Krivičnog zakonika;
- 2) krivična dela iz čl. 370. do 384. i čl. 385. i 386. Krivičnog zakonika;
- 3) teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava izvršena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1. januara 1991. godine koja su navedena u Statutu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju;
- 4) krivično delo pomoć učiniocu posle izvršenog krivičnog dela iz člana 333. Krivičnog zakonika, ako je izvršeno u vezi sa krivičnim delima iz tač. 2) i 3) ovog stava.

Ako odredbama ovog zakona nije drukčije propisano, na izdržavanje kazne zatvora lica iz st. 1. i 2. ovog člana shodno se primenjuju odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

II. ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST DRŽAVNIH ORGANA U POSTUPKU IZVRŠENJA KAZNE ZA ORGANIZOVANI KRIMINAL

1. Posebno odeljenje za izdržavanje kazne zatvora za krivična dela organizovanog kriminala

Član 2.

Za izvršenje izrečene kazne zatvora za krivična dela iz člana 1. st. 1. i 2. ovog zakona obrazuje se Posebno odeljenje za izdržavanje kazne zatvora za krivična dela organizovanog kriminala u kazneno-popravnom zavodu zatvorenog tipa sa posebnim obezbeđenjem (u daljem tekstu: Posebno odeljenje).

Za punoletna lica, kojima je uz kaznu zatvora za krivična dela iz člana 1. st. 1. i 2. ovog zakona izrečena mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, obaveznog lečenja alkoholičara i obaveznog lečenja narkomana, kao i lečenja u toku izvršenja kazne zatvora, u Specijalnoj zatvorskoj bolnici obezbeđuju se posebne prostorije pod nadzorom.

Obavljanje poslova održavanja reda i bezbednosti u Posebnom odeljenju

Član 3.

Poslove održavanja reda i bezbednosti u Posebnom odeljenju obavljaju zaposleni u zavodima iz službi za obezbeđenje, koji su posebno obučeni i upućeni na rad u Posebno odeljenje.

Obavljanje ostalih poslova u Posebnom odeljenju

Član 4.

Poslove zdravstvene zaštite, tretmana, obuke i upošljavanja i opšte poslove u Posebnom odeljenju, obavljaju zaposleni u sedištu Uprave za izvršenje zavodskih sankcija (u daljem tekstu: Uprava) i zavodima koji su upućeni na rad u Posebno odeljenje.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, u slučaju nedostatka zaposlenih na poslovima zdravstvene zaštite u zavodima, radi ostvarivanja zdravstvene zaštite osuđenih, poslove zdravstvene zaštite mogu da obavljaju zdravstveni radnici koji nisu zaposleni u zavodima.

Propisi o organizaciji i radu Posebnog odeljenja

Član 5.

Bliže propise o organizaciji i radu Posebnog odeljenja, posebnim uslovima koje treba da ispunjavaju zaposleni iz člana 3. ovog zakona i načinu njihovog izbora pre upućivanja na rad u Posebno odeljenje donosi ministar nadležan za pravosuđe.

Upućivanje na rad u Posebno odeljenje

Član 6.

Zaposlene iz čl. 3. i 4. ovog zakona na rad u Posebno odeljenje upućuje direktor Uprave za izvršenje zavodskih sankcija (u daljem tekstu: direktor Uprave), na predlog upravnika zavoda u kome se nalazi Posebno odeljenje (u daljem tekstu: upravnik zavoda), uz saglasnost lica koje se upućuje, na vreme do šest meseci.

Prestanak rada lica upućenog u Posebno odeljenje

Član 7.

Na obrazložen predlog upravnika zavoda ili na molbu lica upućenog na rad u Posebno odeljenje, rešenjem direktora Uprave, rad u Posebnom odeljenju može prestati i pre isteka roka od šest meseci.

Rešenje iz stava 1. ovog člana direktor Uprave donosi u roku od tri dana od dana prijema predloga, odnosno molbe.

Protiv rešenja direktora Uprave dozvoljena je žalba ministru nadležnom za pravosuđe u roku od tri dana od dana prijema odluke.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Rukovođenje Posebnim odeljenjem

Član 8.

Posebnim odeljenjem rukovodi načelnik Posebnog odeljenja, koji za svoj rad i rad Posebnog odeljenja odgovara upravniku zavoda.

Načelnika iz stava 1. ovog člana raspoređuje direktor Uprave, na obrazloženi predlog upravnika zavoda.

Za načelnika iz stava 1. ovog člana može biti raspoređeno lice koje je steklo visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije – master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od četiri godine i najmanje pet godina radnog iskustva na istim ili odgovarajućim poslovima.

2. Nadležni sud i javni tužilac

Član 9.

U postupku izvršenja kazne zatvora za krivična dela iz člana 1. st. 1. i 2. ovog zakona nadležan je predsednik Višeg suda u Beogradu (u daljem tekstu: predsednik suda).

U postupku iz stava 1. ovog člana, predsednik suda može ovlastiti sudiju Višeg suda u Beogradu ili sudiju Posebnog odeljenja za postupanje u predmetima krivičnih dela organizovanog kriminala, odnosno sudiju Veća za ratne zločine upućenog na rad u Viši sud u Beogradu (u daljem tekstu: ovlašćeni sudija).

U postupku iz stava 1. ovog člana, prilikom odlučivanja o žalbi, nadležan je predsednik Apelacionog suda u Beogradu (u daljem tekstu: predsednik Apelacionog suda).

Za odlučivanje iz stava 3. ovog člana, predsednik Apelacionog suda može ovlastiti sudiju tog suda ili sudiju Posebnog odeljenja za postupanje u predmetima krivičnih dela organizovanog kriminala ili sudiju Veća za ratne zločine, upućenog na rad u Apelacioni sud u Beogradu (u daljem tekstu: ovlašćeni apelacioni sudija).

U postupku iz stava 1. ovog člana postupa Tužilac za organizovani kriminal, odnosno Tužilac za ratne zločine (u daljem tekstu: javni tužilac).

Plate i druga prava po osnovu rada

Član 10.

Upravnik zavoda, načelnik Posebnog odeljenja i zaposleni koji su upućeni na rad u Posebno odeljenje, imaju platu koja ne može biti veća od dvostrukog iznosa plate koju bi ostvarili na poslovima sa kojih su stupili na rad u Posebno odeljenje.

Licima iz stava 1. ovog člana ne pripadaju drugi dodaci na platu, osim dodatka za vreme provedeno u radnom odnosu i dodatka za pripravnost.

Plate lica iz stava 1. ovog člana uređuje Vlada.

Lica iz stava 1. ovog člana imaju pravo na staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem, tako što se 12 meseci provedenih na radu u Posebnom odeljenju računa kao 16 meseci staža osiguranja.

Predsednik suda, ovlašćeni sudija, predsednik Apelacionog suda i ovlašćeni apelacioni sudija, imaju prava iz st. 1. i 4. ovog člana, pod uslovom da ne ostvaruju uvećanje osnovne plate po osnovu postupanja u predmetima organizovanog kriminala, koje je propisano Zakonom o sudijama, odnosno pravo na staž osiguranja

koji se računa sa uvećanim trajanjem, koje je propisano Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, odnosno Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine.

Posebne obaveze

Član 11.

Lica iz člana 10. st. 1. i 5. ovog zakona, kao i javni tužilac, dužni su da poštuju pravila o bezbednosti i pripravnosti i da podatke i saznanja do kojih dođu u vezi sa obavljanjem poslova i zadataka propisanih ovim zakonom čuvaju kao službenu tajnu.

Podaci o imovnom stanju i bezbednosnoj proveru

Član 12.

Lica iz člana 10. stav 1. ovog zakona dužna su da pre stupanja na rad, u pisanoj formi dostave potpune i tačne podatke o svom imovnom stanju i o imovnom stanju svog bračnog druga, krvnih srodnika u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do trećeg stepena krvnog srodstva i tazbinskog srodstva do drugog stepena, u skladu sa aktom Vlade.

Obaveza iz stava 1. ovog člana odnosi se i na lica iz člana 10. stav 5. ovog zakona, kao i na javnog tužioca.

Podaci iz stava 1. ovog člana jesu službena tajna.

Bezbednosne provere i provere imovnog stanja lica iz st. 1. i 2. ovog člana mogu se obaviti bez znanja tih lica pre stupanja na rad, odnosno pre početka vršenja funkcije, tokom rada, odnosno za vreme vršenja funkcije i godinu dana po prestanku rada, odnosno prestanka vršenja funkcije, u skladu sa aktom Vlade iz stava 1. ovog člana.

Sredstva za rad

Član 13.

Ministarstvo nadležno za pravosuđe obezbeđuje prostorije, opremu, oružje i sve druge tehničke uslove potrebne za efikasan i bezbedan rad Posebnog odeljenja.

Sredstva za rad Posebnog odeljenja obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

III. IZVRŠENJE KAZNE ZATVORA

Upućivanje na izvršenje kazne

Član 14.

Na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje upućuje se punoletno lice muškog pola koje je pravosnažno osuđeno, a nalazilo se u pritvoru do pravosnažnosti te presude, odnosno pravosnažno osuđeno u odsustvu za krivična dela iz člana 1. stav 1. ovog zakona, ukoliko se utvrdi da postoje okolnosti koje ukazuju na opasnost da će osuđeni:

1) preko osuđenog ili drugog lica nastaviti da usmerava kriminalnu delatnost organizovane kriminalne grupe;

2) preko osuđenog ili drugog lica uspostaviti saradnju sa drugom organizovanom kriminalnom grupom radi nastavka kriminalne delatnosti;

3) preko osuđenog ili drugog lica organizovati sukobe sa drugom organizovanom kriminalnom grupom;

4) preko drugog lica ugroziti sigurnost sudije, javnog tužioca, ili drugog učesnika u krivičnom postupku koji je u toku ili je pravnosnažno okončan, ili drugog službenog lica koje je postupalo u prekrivičnom postupku ili u postupku izvršenja kazne;

5) navoditi drugo lice na izvršenje krivičnih dela.

Na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje može se uputiti i punoletno lice muškog pola koje je pravnosnažno osuđeno, a nalazilo se u pritvoru do pravnosnažnosti te presude, odnosno pravnosnažno osuđeno u odsustvu za krivična dela iz člana 1. stav 2. tačka 1) ovog zakona, za koja postoje okolnosti iz stava 1. tač. 4) i 5) ovog člana.

Na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje može se uputiti i punoletno lice muškog pola koje je pravnosnažno osuđeno, a nalazilo se u pritvoru do pravnosnažnosti presude, odnosno pravnosnažno osuđeno u odsustvu za krivična dela iz člana 1. stav 2. tač. 2) do 4) ovog zakona, na kaznu zatvora od najmanje deset godina, za koja postoje okolnosti iz stava 1. tač. 4) i 5) ovog člana.

Rešenje kojim se osuđeni upućuje na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje

Član 15.

Rešenje kojim se osuđeni upućuje na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje donosi predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija ako utvrdi da postoji najmanje jedna od okolnosti iz člana 14. ovog zakona.

Postojanje okolnosti navedenih u članu 14. ovog zakona utvrđuje se na osnovu činjenica i dokaza prikupljenih u toku krivičnog postupka, iz izveštaja policije i službi bezbednosti, kao i mišljenja javnog tužioca.

Policija, službe bezbednosti i javni tužilac dužni su da na zahtev suda dostave odgovarajuću dokumentaciju, izveštaje i mišljenje na osnovu kojih se može utvrditi postojanje razloga da se osuđeni uputi na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje.

Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi se u roku od tri dana od dana kada je presuda kojom je osuđenom izrečena kazna zatvora postala izvršna.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana osuđeni može izjaviti žalbu u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Žalba se podnosi predsedniku Apelacionog suda, preko prvostepenog suda.

Postupanje i odlučivanje po žalbi

Član 16.

Žalba sa rešenjem i ostalim spisima predmeta dostavlja se predsedniku Apelacionog suda u roku od tri dana od dana dostavljanja žalbe.

Radi odlučivanja o žalbi, predsednik Apelacionog suda može tražiti dopunska objašnjenja od predsednika suda, policije, službi bezbednosti i javnog tužioca.

Odlučujući po žalbi, predsednik Apelacionog suda može rešenjem odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili nedozvoljenu, odbiti žalbu kao neosnovanu, ili uvažiti

žalbu i ukinuti prvostepeno rešenje. Odluka se donosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja žalbe.

Predsednik Apelacionog suda će rešenjem uvažiti žalbu i ukinuti odluku o upućivanju osuđenog na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje, ukoliko utvrdi da ne postoje okolnosti iz člana 14. ovog zakona.

Dostavljanje dokumentacije i sprovođenje osuđenog na izdržavanje kazne

Član 17.

Po donošenju konačne odluke o upućivanju osuđenog na izdržavanje kazne zatvora, Posebnom odeljenju se dostavlja nalog za prijem, izvršna presuda, konačna odluka i druga dokumentacija prikupljena tokom krivičnog postupka i postupka upućivanja na izdržavanje kazne.

Nalog za sprovođenje osuđenog na izdržavanje kazne zatvora u Posebno odeljenje dostavlja se zavodu u kome se osuđeni nalazi.

Početak izvršenja kazne i obaveštavanje suda

Član 18.

Posebno odeljenje obaveštava predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudiju, javnog tužioca i policiju o danu i času kada je osuđeni stupio na izdržavanje kazne.

Početak izdržavanja kazne računa se od dana kada je osuđeni stupio na izdržavanje kazne u Posebno odeljenje.

IV. PRODUŽENJE I PRESTANAK IZVRŠENJA KAZNE U POSEBNOM ODELJENJU

Preispitivanje razloga za izvršenje kazne u Posebnom odeljenju

Član 19.

Predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija ispituje po službenoj dužnosti da li i dalje postoje razlozi za izdržavanje kazne zatvora u Posebnom odeljenju na svake dve godine od početka izdržavanja kazne, odnosno od poslednjeg rešenja kojim se produžava izdržavanje kazne u Posebnom odeljenju.

Predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija doneće rešenje da se osuđenom produžava izdržavanje kazne u Posebnom odeljenju, ukoliko utvrdi da i dalje postoje okolnosti iz člana 14. ovog zakona.

Utvrđivanje razloga za preispitivanje odluke

Član 20.

Postojanje okolnosti iz člana 14. ovog zakona predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija, utvrđuje na osnovu činjenica i dokaza iz izveštaja Posebnog odeljenja, policije i službi bezbednosti, kao i mišljenja javnog tužioca.

Izveštaj o ponašanju osuđenog za vreme izdržavanja kazne zatvora Posebno odeljenje dostavlja najkasnije 30 dana pre isteka roka na koji je osuđeni upućen u Posebno odeljenje, odnosno isteka roka za koji mu je produženo izdržavanje kazne u Posebnom odeljenju.

Policija, službe bezbednosti i javni tužilac dužni su da, na zahtev predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije, dostave odgovarajuću dokumentaciju, izveštaje i mišljenje na osnovu kojih se može utvrditi postojanje razloga da se osuđenom produži izdržavanje kazne zatvora u Posebnom odeljenju.

Rešenje kojim se osuđenom obustavlja izdržavanje kazne zatvora u Posebnom odeljenju

Član 21.

Ako utvrdi da više ne postoje okolnosti iz člana 14. ovog zakona predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija donosi rešenje kojim se osuđenom obustavlja izdržavanje kazne u Posebnom odeljenju.

Rešenje iz stava 1. ovog člana je konačno.

Pravo na žalbu

Član 22.

Protiv rešenja predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije kojim se osuđenom produžava izdržavanje kazne u Posebnom odeljenju osuđeni može izjaviti žalbu u roku od tri dana od dana dostavljanja rešenja.

Žalba se podnosi predsedniku Apelacionog suda, preko predsednika suda.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Postupanje i odlučivanje po žalbi

Član 23.

Predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija je dužan da žalbu, zajedno sa rešenjem i ostalim spisima predmeta dostavi predsedniku Apelacionog suda u roku od tri dana od dana dostavljanja žalbe.

O izjavljenoj žalbi odlučuje predsednik Apelacionog suda, odnosno ovlašćeni apelacioni sudija.

U postupku odlučivanja po žalbi, predsednik Apelacionog suda, odnosno ovlašćeni apelacioni sudija može tražiti dopunske podatke od predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije, Posebnog odeljenja, policije, službi bezbednosti i javnog tužioca.

Predsednik Apelacionog suda, odnosno ovlašćeni apelacioni sudija može odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili nedozvoljenu, odbiti žalbu kao neosnovanu, ili uvažiti žalbu i ukinuti rešenje.

Predsednik Apelacionog suda, odnosno ovlašćeni apelacioni sudija će uvažavajući žalbu rešenjem ukinuti rešenje o produženju izdržavanja kazne i obustaviti izdržavanje kazne zatvora u Posebnom odeljenju, ukoliko utvrdi da više ne postoje okolnosti iz člana 14. ovog zakona.

Odluku po žalbi predsednik Apelacionog suda, odnosno ovlašćeni apelacioni sudija donosi u roku od 15 od dana dostavljanja žalbe.

Prestanak izdržavanja kazne u Posebnom odeljenju i upućivanje na dalje izdržavanje kazne

Član 24.

Kada rešenje kojim se obustavlja izdržavanje kazne zatvora u Posebnom odeljenju postane konačno, predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija dostavlja rešenje osuđenom, sudu koji je nadležan za izvršenje kazne zatvora po odredbama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija i zavodu.

Upravnik zavoda raspoređuje osuđenog kome je obustavljeno izdržavanje kazne zatvora u Posebnom odeljenju na dalje izdržavanje kazne u tom zavodu.

Naknadno raspoređivanje osuđenog u Posebno odeljenje

Član 25.

Osuđeni iz člana 24. stav 2. ovog zakona, naknadno se raspoređuje u Posebno odeljenje, ukoliko se utvrdi da ponovo postoji najmanje jedna od okolnosti iz člana 14. ovog zakona.

Rešenje o naknadnom raspoređivanju u Posebno odeljenje donosi predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija, na predlog upravnika zavoda.

Osuđeni za krivična dela iz člana 1. st. 1. i 2. ovog zakona koji nije bio upućen na izdržavanje kazne u Posebno odeljenje, može se naknadno rasporediti u Posebno odeljenje, ukoliko se utvrdi da postoji najmanje jedna od okolnosti iz člana 14. ovog zakona.

Rešenje o naknadnom raspoređivanju osuđenog iz stava 3. ovog člana u Posebno odeljenje donosi predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija, na predlog upravnika zavoda u kome se osuđeni nalazi na izdržavanju kazne. Predlog se dostavlja predsedniku suda, odnosno ovlašćenom sudiji preko direktora Uprave.

Na naknadno raspoređivanje osuđenog, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o upućivanju i produženju izdržavanja kazne u Posebnom odeljenju.

V. RAZVRSTAVANJE OSUĐENOG U POSEBNOM ODELJENJU

Razvrstavanje osuđenog

Član 26.

Posle stupanja u Posebno odeljenje osuđeni se upućuje u prijemno odeljenje. U prijemnom odeljenju osuđeni se može zadržati najduže sedam dana.

U prijemnom odeljenju upoznaje se ličnost osuđenog sa psihološkom, kriminološkom i bezbednosnom stanovišta.

Upravnik zavoda donosi program postupanja prema osuđenom, na osnovu podataka prikupljenih tokom boravka u prijemnom odeljenju i podataka prikupljenih tokom krivičnog postupka i postupka upućivanja na izdržavanje kazne.

Na osnovu programa postupanja osuđeni se smešta u određene prostorije i grupe u okviru Posebnog odeljenja.

Akt o kućnom redu Posebnog odeljenja

Član 27.

Akt o kućnom redu Posebnog odeljenja donosi ministar nadležan za pravosuđe.

VI. POLOŽAJ OSUĐENOG

Prava osuđenog

Član 28.

Osuđeni koji je raspoređen u Posebno odeljenje ostvaruje sledeća prava:

- 1) pravo na smeštaj;
- 2) pravo na ishranu;
- 3) pravo na odeću, rublje i obuću;
- 4) pravo na lečenje i zdravstvenu zaštitu;
- 5) pravo na rad;
- 6) pravo na slobodno vreme;
- 7) pravo na obaveštavanje i dopisivanje;
- 8) pravo na ostvarivanje verskih prava;
- 9) pravo na telefonski razgovor;
- 10) pravo na posete bliskih srodnika i drugih lica;
- 11) pravo na prijem paketa i novčanih pošiljki;
- 12) pravo na pravnu pomoć;
- 13) pravo na pritužbu i žalbu i sudsku zaštitu.

Pravo na smeštaj

Član 29.

Osuđeni se, po pravilu, smešta odvojeno od drugih osuđenih.

Osuđeni se smešta u prostoriju od najmanje četiri kvadratna metra, koja je zagrejana, dovoljno osvetljena prirodnim i veštačkim svetlom, koje omogućava čitanje i rad bez smetnji za vid.

Prostorija iz stava 2. ovog člana mora da raspolaže sanitarnim uređajima i drugim sredstvima za održavanje lične higijene.

Pravo na lečenje i zdravstvenu zaštitu

Član 30.

Osuđeni ima pravo na zdravstvenu zaštitu prema opštim propisima o zdravstvenoj zaštiti i odredbama ovog zakona.

Specijalistički lekarski pregled može obavljati lekar koga osuđeni izabere sa liste koju utvrđuje direktor Uprave.

Specijalistički lekarski pregled koji je odobren isključivo na zahtev osuđenog, obavlja se na njegov trošak.

Osuđenog kome se u Posebnom odeljenju ne može pružiti odgovarajuća zdravstvena zaštita, upravnik zavoda, na predlog lekara, upućuje u Specijalnu zatvorsku bolnicu, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije.

O sprovođenju osuđenog iz stava 4. ovog člana upravnik zavoda odmah obaveštava direktora Uprave, a po potrebi i druge državne organe.

Ukoliko se ni u Specijalnoj zatvorskoj bolnici osuđenom ne može pružiti odgovarajuća zdravstvena zaštita, osuđeni se upućuje na lečenje u drugu odgovarajuću zdravstvenu ustanovu, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije.

Pravo na rad

Član 31.

Rad osuđenih je dobrovoljan i sastavni je deo programa postupanja.

Osuđeni radi u prostorijama Posebnog odeljenja, sa sredstvima i predmetima koji nisu podobni za nanošenje povreda, narušavanje zdravlja ili pripremanje bekstva.

Pravo na slobodno vreme

Član 32.

Osuđenom se obezbeđuje boravak na svežem vazduhu u trajanju od najmanje dva časa dnevno.

Boravak na svežem vazduhu osuđenih organizuje se u grupama od najviše pet osuđenih.

Fizička aktivnost osuđenih organizuje se u odgovarajućem prostoru Posebnog odeljenja.

Pravo na obaveštavanje

Član 33.

Osuđeni ima pravo da iz zavodske biblioteke ili o svom trošku nabavlja knjige i novine.

Osuđeni može pratiti televizijski i radio program, u uslovima odvojenog smeštaja.

Odlukom upravnika zavoda, iz razloga održavanja reda, sigurnosti i bezbednosti, sprečavanja izvršenja krivičnih dela ili zaštite oštećenih, prava iz st. 1. i 2. ovog člana, mogu se ograničiti ili uskratiti.

Protiv odluke upravnika zavoda iz stava 3. ovog člana, osuđeni ima pravo žalbe direktoru Uprave u roku od tri dana od dana dostavljanja odluke. Žalba ne odlaže izvršenje odluke.

Pravo na dopisivanje

Član 34.

Osuđeni ima neograničeno pravo na dopisivanje sa bračnim drugom, decom, roditeljima, usvojenikom, usvojiteljem, bratom i sestrom (u daljem tekstu: bliski srodnici).

Osuđeni se može dopisivati i sa drugim licima, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije.

Na predlog upravnika zavoda ili direktora Uprave, ako to nalažu razlozi održavanja reda, sigurnosti i bezbednosti, sprečavanja izvršenja krivičnih dela ili zaštite oštećenih, predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija, može doneti odluku da se pravo na dopisivanje ograniči ili uskrati na određeno vreme.

Protiv odluke predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije iz stava 3. ovog člana, osuđeni ima pravo žalbe predsedniku Apelacionog suda u roku od tri dana od dana dostavljanja odluke. Žalba ne odlaže izvršenje odluke.

Ograničenje prava na dopisivanje

Član 35.

Sadržaj pisama se nadzire.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, sadržaj pisama se ne nadzire u slučajevima dopisivanja sa braniocem, nadležnim sudom, ministarstvom nadležnim za pravosuđe, međunarodnim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i Zaštitnikom građana.

O svim otpremljenim ili primljenim pismima vodi se posebna evidencija.

Pravo na telefonski razgovor

Član 36.

Osuđeni ima pravo na telefonski razgovor sa bliskim srodnicima, najviše dva puta mesečno.

Izuzetno, upravnik zavoda, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije, može odobriti telefonski razgovor i sa drugim licima.

Na predlog upravnika zavoda ili direktora Uprave, ako to nalažu razlozi održavanja reda, sigurnosti i bezbednosti, sprečavanja izvršenja krivičnih dela ili zaštite oštećenih, predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija pravo na telefonski razgovor može ograničiti ili uskratiti na određeno vreme.

Protiv odluke iz stava 3. ovog člana, osuđeni ima pravo žalbe predsedniku Apelacionog suda u roku od tri dana od dana dostavljanja odluke. Žalba ne odlaže izvršenje odluke.

Telefonski razgovor, izuzev razgovora sa braniocem, se nadzire i snima, o čemu se vodi posebna evidencija.

Pravo na posete bliskih srodnika i drugih lica

Član 37.

Osuđeni ima pravo na posete bliskih srodnika jednom mesečno.

Izuzetno, upravnik zavoda, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije, može odobriti pojedinačnu posetu drugih lica.

Direktor Uprave, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije, može odobriti pojedinačnu posetu diplomatsko-konzularnom predstavniku države čiji je osuđeni državljanin ili predstavniku međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava.

Tok posete se audio-vizuelno nadzire i snima, osim u slučaju posete branioca, Zaštitnika građana i predstavnika međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava, u skladu sa međunarodnim ugovorom.

O posetama se vodi posebna evidencija.

Pravo na prijem paketa i novčanih pošiljki

Član 38.

Osuđeni može od bliskih srodnika primiti jedan paket mesečno i mesečnu novčanu pošiljku do visine prosečne zarade u Republici Srbiji za prethodni mesec.

Pravo na pravnu pomoć

Član 39.

Osuđeni ima pravo na pravnu pomoć u vezi sa izdržavanjem kazne zatvora.

Posebno odeljenje upućuje osuđenog na način ostvarivanja prava u vezi sa izdržavanjem kazne, kao i drugih oblika pravne pomoći.

Pravo na pritužbu i žalbu

Član 40.

Osuđeni se može, radi ostvarivanja svojih prava, podneskom obratiti načelniku Posebnog odeljenja ili drugom ovlašćenom licu upućenom na rad u Posebno odeljenje.

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da u roku od pet dana od dana predaje podneska, pismeno i obrazloženo odgovori na podnesak osuđenog.

Osuđeni ima pravo pritužbe upravniku zavoda zbog povrede prava ili drugih nepravilnosti koje su u Posebnom odeljenju učinjene prema njemu.

Upravnik zavoda dužan je da ispita pritužbu osuđenog i da u roku od 15 dana donese rešenje.

Osuđeni koji ne dobije odgovor na pritužbu ili nije zadovoljan donetim rešenjem ima pravo da u roku od osam dana od dana prijema rešenja, podnese žalbu direktoru Uprave.

Direktor Uprave dužan je da o žalbi odluči u roku od 30 dana od dana dostavljanja žalbe.

Pravo na neposrednu pritužbu direktoru Uprave

Član 41.

Ako osuđeni smatra da je njegovo pravo povređeno postupanjem upravnika zavoda, može podneti pritužbu direktoru Uprave.

Ako direktor Uprave ili lice koje on ovlasti utvrdi da pritužba nije podneta iz razloga navedenog u stavu 1. ovog člana, pritužbu će dostaviti nadležnom organu i o tome će obavestiti osuđenog.

Direktor Uprave ili lice koje on ovlasti može da ispita osnovanost pritužbe i neposrednim uvidom u svu relevantnu dokumentaciju zavoda i Posebnog odeljenja, razgovorom sa upravnikom zavoda, načelnikom Posebnog odeljenja i zaposlenima koji su upućeni na rad u Posebno odeljenje, razgovorom sa osuđenim koji je podneo

pritužbu i drugim osuđenima koji su upućeni na izdržavanje kazne u Posebno odeljenje, bez prisustva zaposlenih u Posebnom odeljenju.

Ako se utvrdi da je pritužba osnovana, direktor Uprave će naložiti da se otkloni povreda prava osuđenog.

Ako smatra da je do povrede prava osuđenog došlo usled postupanja zaposlenog koji je upućen na rad u Posebno odeljenje, direktor Uprave obavestiće pismeno upravnika zavoda i lice ovlašćeno za vršenje nadzora, a ako smatra da je do povrede prava osuđenog došlo usled postupanja upravnika zavoda obavestiće lice ovlašćeno za vršenje nadzora.

Osuđeni ima pravo da se bez prisustva zaposlenih lica koja su upućena na rad u Posebno odeljenje prituži ovlašćenom licu koje nadzire rad zavoda.

Sadržina pritužbe predstavlja službenu tajnu.

Posebna prava osuđenog

Član 42.

Osuđenom koji se posebno dobro vlada, upravnik zavoda, uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije, može odobriti:

- 1) prošireno pravo na broj telefonskih razgovora iz člana 36. stav 1. ovog zakona;
- 2) prošireno pravo na broj poseta iz člana 37. stav 1. ovog zakona;
- 3) prijem novčane pošiljke u dvostrukoј vrednosti od vrednosti iz člana 38. ovog zakona.

Sprovođenje osuđenog

Član 43.

Osuđeni se može privremeno sprovoditi izvan zavoda u kome se nalazi Posebno odeljenje samo uz saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije.

Premeštaj osuđenog

Član 44.

Direktor Uprave može iz razloga bezbednosti premestiti osuđenog u Posebno odeljenje drugog zavoda, uz prethodnu saglasnost predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudije.

Protiv odluke direktora Uprave nije dozvoljena žalba.

VII. MERE ZA ODRŽAVANJE REDA I BEZBEDNOSTI

1. Mere prinude

Uslovi za primenu mera prinude

Član 45.

Mere prinude prema osuđenom se mogu primeniti samo kada je neophodno da se spreči:

- 1) bekstvo osuđenog;

- 2) fizički napad, odnosno nanošenje povreda drugom licu;
- 3) samopovređivanje ili samoubistvo osuđenog;
- 4) prouzrokovanje materijalne štete;
- 5) aktivan i pasivan otpor osuđenog.

Pod aktivnim otporom, podrazumeva se svako suprotstavljanje osuđenog zakonitim službenim merama, radnjama i nalogima službenog lica koje se vrši zaklanjanjem ili držanjem za drugo lice ili predmet, otimanjem, stavljanjem u izgled da će se drugo lice napasti ili preduzimanjem slične radnje.

Pod pasivnim otporom, podrazumeva se svako suprotstavljanje osuđenog zakonitim službenim merama, radnjama i nalogima službenog lica koje se vrši oglašivanjem o naredbu i nalog službenog lica ili zauzimanjem klečećeg, sedećeg, ležećeg ili sličnog položaja.

Vrste mera prinude

Član 46.

Mere prinude su:

- 1) upotreba fizičke snage;
- 2) vezivanje;
- 3) izdvajanje;
- 4) upotreba gumene palice;
- 5) upotreba šmrkova sa vodom;
- 6) upotreba hemijskih sredstava;
- 7) upotreba elektromagnetnih (elektroničnih) nesmrtonosnih sredstava;
- 8) upotreba akustičko-optičkih nesmrtonosnih sredstava;
- 9) upotreba kinetičkih nesmrtonosnih sredstava;
- 10) upotreba vatrenog oružja.

Prilikom primene mera prinude koristi se ona mera koja najmanje ugrožava život i zdravlje lica prema kome se primenjuje, kojom se uspešno savlađuje otpor, a srazmerna je opasnosti koja pretila.

Primena mere prinude

Član 47.

O nameri primene mere prinude usmeno i jasno se upozorava lice prema kojem će se mera primeniti, osim ako se radi o istovremenom ili neposredno predstojećem protivpravnom napadu.

Upotrebu šmrkova sa vodom, hemijskih sredstava, elektromagnetnih (elektroničnih) nesmrtonosnih sredstava, akustičko-optičkih nesmrtonosnih sredstava i kinetičkih nesmrtonosnih sredstava, može narediti samo upravnik zavoda.

Mere prinude iz stava 2. ovog člana mogu se upotrebiti samo u slučaju težeg narušavanja reda i bezbednosti u Posebnom odeljenju od strane više osuđenih istovremeno i na istom mestu, kao i pod uslovima pod kojima se može upotrebiti vatreno oružje.

Lekarski pregled i izveštavanje posle primene mere prinude

Član 48.

Neposredno posle primene mere prinude, izuzev mere vezivanja, obavezan je lekarski pregled osuđenog prema kome je mera primenjena, a koji se ponavlja između dvanaestog i dvadesetčetvrtog časa od primene mere.

Pisani izveštaj načelnika Posebnog odeljenja i izveštaji o obavljenim lekarskim pregledima dostavljaju se upravniku zavoda, predsedniku suda, odnosno ovlašćenom sudiji i direktoru Uprave bez odlaganja. Izveštaj lekara sadrži i navode lica prema kome je mera prinude primenjena o načinu nastanka povreda, kao i mišljenje lekara o povezanosti primenjene mere i nastalih povreda.

2. Posebne mere

Uslovi za primenu i vrste posebnih mera

Član 49.

Prema osuđenom za koga postoji opasnost od bekstva, nasilničkog ponašanja, samopovređivanja ili drugog ugrožavanja reda i bezbednosti, a koji se na drugi način ne mogu otkloniti, izuzetno se mogu narediti posebne mere.

Posebne mere su:

- 1) oduzimanje i privremeno zadržavanje stvari čije je držanje dozvoljeno;
- 2) smeštaj u posebno osiguranu prostoriju bez opasnih stvari;
- 3) usamljenje;
- 4) testiranje na zarazne bolesti ili psihoaktivna sredstva.

Primena posebne mere odmah se obustavlja ako su prestali razlozi za njenu primenu.

VIII. SUDSKA ZAŠTITA

Pravo osuđenog na sudsku zaštitu

Član 50.

Protiv odluke direktora Uprave kojom je odlučeno o pravu osuđenog predviđenog ovim zakonom, a koja je doneta po žalbi na odluku upravnika zavoda, osuđeni ima pravo na sudsku zaštitu.

Sudska zaštita iz stava 1. ovog člana ostvaruje se u upravnom sporu.

Tužba za sudsku zaštitu

Član 51.

Tužba za sudsku zaštitu podnosi se u roku od tri dana od dana dostavljanja odluke iz člana 50. stav 1. ovog zakona.

O tužbi iz stava 1. ovog člana nadležni sud odlučuje u roku od 30 dana od dana dostavljanja tužbe.

IX. OTPUŠTANJE OSUĐENOG SA IZDRŽAVANJA KAZNE

Otpuštanje zbog isteka kazne

Član 52.

Osuđeni se otpušta iz Posebnog odeljenja onog dana kada mu je istekla kazna.

Ako je poslednji dan izvršenja kazne subota, nedelja ili državni praznik, osuđeni se otpušta prethodnog radnog dana.

Posebno odeljenje je dužno da u roku od 24 časa nakon otpuštanja osuđenog o tome obavesti predsednika suda, odnosno ovlašćenog sudiju i policijsku upravu prema prebivalištu, odnosno boravištu osuđenog.

Ako se otpušta osuđeni koji je strani državljanin, pored lica i organa iz stava 3. ovog člana, Posebno odeljenje je dužno da obavesti i organizacionu jedinicu za poslove stranaca ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove.

Priprema za otpuštanje osuđenog i pomoć nakon otpuštanja

Član 53.

Posebno odeljenje je dužno da pre otpuštanja osuđenog sa izdržavanja kazne zatvora utvrdi program pružanja pomoći osuđenom nakon otpuštanja.

U ostvarivanju pružanja pomoći iz stava 1. ovog člana zavod sarađuje sa organizacionom jedinicom Uprave nadležnom za tretman i alternativne sankcije, organom starateljstva nadležnim prema prebivalištu, odnosno boravištu osuđenog, policijom i odgovarajućom organizacijom ili udruženjem.

X. NADZOR NAD IZVRŠENJEM KAZNE ZATVORA

Nadzor nad radom Posebnog odeljenja

Član 54.

Nadzor nad radom Posebnog odeljenja vrše ovlašćena lica Uprave i komisija Narodne skupštine, u skladu sa Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, kao i Zaštitnik građana, u skladu sa Zakonom o zaštitniku građana.

Nadzor nad izvršenjem kazne zatvora u Posebnom odeljenju, pored lica i organa iz stava 1. ovog člana, vrši i predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija.

Predsednik suda, odnosno ovlašćeni sudija mogu da obilaze osuđene u Posebnom odeljenju, da sa njima razgovaraju bez prisustva zaposlenih koji su upućeni na rad u Posebno odeljenje i da od njih primaju pritužbe.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 55.

Podzakonski akti predviđeni ovim zakonom doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja akta o kućnom redu iz člana 27. ovog zakona, na izvršenje kazne za krivična dela iz člana 1. st. 1. i 2. ovog zakona primenjivaće se akt kojim se uređuje kućni red u kazneno-popravnim zavodu sa posebnim obezbeđenjem, ukoliko nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Podzakonski akti koji se primenjuju na disciplinske prestupe, mere i postupak prema osuđenima, mere za održavanje reda i bezbednosti u zavodima Uprave, na naoružanje i opremu pripadnika službi za obezbeđenje u Upravi, kao i na akt o evidencijama koje se vode u Upravi, uskladiće se sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Akt o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, u delu koji se odnosi na unutrašnje uređenje i sistematizaciju radnih mesta kazneno-popravnog zavoda u kome je obrazovano Posebno odeljenje, doneće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 56.

Do početka rada Višeg suda u Beogradu i Apelacionog suda u Beogradu, poslove predviđene ovim zakonom obavljaće Okružni sud u Beogradu i Vrhovni sud Srbije, odnosno predsednici tih sudova.

Do početka rada Tužilaštva za organizovani kriminal, poslove predviđene ovim zakonom obavljaće Specijalni tužilac za suzbijanje organizovanog kriminala.

Član 57.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.